

Petrus «1»

«Rosul Petrus yazoqan birinqi məktup»

¹ Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə ölkiliridə tarkqak yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. □ ■ ² Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərpidin pak-mukəddəs kilinglar. Buningdin məxsət, silərninq Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar wə kəning üstunglarqə sepilixi üqündur.

□ **1:1 «Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə ölkiliridə tarkqak yaxawatqan musapir bəndilərgə salam»** — «tarkqak musapirlar» toqruluk «Yakup»tiki «kirix sez»imizni kəring. «Tarkqak musapirlar» — Asuriyəning wə keyinki Babil imperiyəsidin baxlap, Israilning on ikki kəbilisi dunyaning həkəysi bulung-puqkəqlirioqə tarkilip kətkənidi. Pələstinqə kaytip kəlməy, qət yərlərdə qalqan Yəhudiylar «tarkqak musapirlar» (grek tilida «diaspora») dəp atilatti. Lekin muxu yərdə «tarkqak yaxawatqan musapir bəndilər» kəqmə mənidə ixl-tilidu, xundakla həttə tiloqə elinqan jaylarda turuwatqan barliq etiqədqilarni kərsitidu, dəp qaraymiz (2:10ni kəring). «Tarkqak yaxawatqan musapir bəndilər» bizningqə: (1) etiqədqilar bu dunyada həkəketən musapir salahiyitidə yaxaydu. Ular yurtimiz muxu yərdə əməs, jənnəttə bolidu, dəp bilidu; (2) etiqədqilar yər yuzidiki yurtlarning kəpinqisidə kəp sanliqni təxkil kilmaydu, bəlki tarkqak «kiqik bir pada»dək yaxawatidu, degənni kərsitidu. «Kirix sez»imiznimu kəring. ■ **1:1** Yak. 1:1.

Mehir-xəpkət wə hatirjəmlək silərgə həssiləp ata
qilinəy! □ ■

Həyatlik ümidi

³ Əzining zor rəhimdilliki bilən, Əysa Məsihning
өлümdin tirilixi arkilik bizni yengidin tuqdurup,
ölməs ümidkə nesiwə kıləqan Rəbbimiz Əysa
Məsihning Huda'Atisioğa mubarək-mədhiyələr
okuloəy! ■ ⁴ Demək, silər üqün qiriməs,
daqsiz wə solmas miras ərxlərdə saklanmaqta. ■
⁵ Ahir zamanda axkarilinixkə təyyarlanəqan ni-
jat üqün, silər etikadinglar bilən Hudaning
kudriti arkilik qoqdalmaktisilər. ⁶ Silər bu
nijattin zor xadlinisilər — gərgə hazır zərür
tepiloqanda siləning hərhil sinaklar tüpəylidin
kışka wəqit azab-okubət qekixinglarəğa toqra
kəlsimu. ■ ⁷ Altun həman yökilip ketidioqan
nərsə bolsimu, sapliki ot bilən sinilidu. Xun-
ingəğa ohxax altundin tolimu kimmətlik boləqan
etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən

□ **1:2** «**Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərpidin pak-muqəddəs qilindinglar**» — «Roh» muxu yərdə Hudaning Muqəddəs Rohini kərsitidu. «**Buningdin məqsət, siləning Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar wə kəning üstunglarəğa sepilixi üqündur**» — «Əysa Məsihning kəning üstunglarəğa sepilixi»: — demək, Əysa Məsihning qeni «Təwrat dəwri»diki kurbanlıqlarning kənidək, adəmning bədini üstigə əməs, bəlki etikad kıləuqılarning wijdan-kəlbigə sepilidu, xuning bilən gunahliridin pak bolidu («Yəx.» 52:15 wə izahətini, «Ibr.» 9:13, 12:24ni kəring). ■ **1:2** Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Gal. 1:3; Əf. 1:2; 2Pet. 1:2; Yəh. 2. ■ **1:3** Rim. 6:23; 1Kor. 15:20; 2Kor. 1:3; Əf. 1:3; Yağ. 1:18. ■ **1:4** Kol. 1:5; 2Tim. 1:12. ■ **1:6** Rim. 5:3; Ibr. 10:37; 1Pet. 5:10; Yağ. 1:2.

u Əysa Məsih *kayta* axkarilanoqan waqtida mədhıyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltürıdu.

□ ■

⁸ Əysa Məsihni ilgiri kərüp baqmıoqan bol-sanglarmu, Uni sөyüp kədinglar; wə hazırmu Uni kərməysilər, ləkin Uningoqa yənila etikət kılıp kəlbınglar ipadiligüsiz xan-xərəpkə toloqan huxallıq bilən yayraydu.■ ⁹ Xuning bilən silər etikədinglarning nıxanı, yəni jeninglarning ni-

□ **1:7** «**Altun haman yokılıp ketıdıoqan nərsə bolsımu, saplıkı ot bilən sinılıdu. Xuningoqa ohxax altundın tolımu kımmətlik bolıoqan etikədinglar sinılıp ispatlınidu. Buning bilən u Əysa Məsih kayta axkarilanoqan waqtida mədhıyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltürıdu**» — okurmənlərgə ayanki, altunıng saplıkı yaki həkikıy ikənlıki ot bilən ispatlınidu. Huda etikədımızıng həkikıy yaki həkikıy əməslıkını bilıdu, əlwəttə, ləkin Əzıning xan-xərıpi həmdə bizni bu jəhəttə hatırjəm kılıx üqün bizni hərhil sinəqləroqa uqritıdu. Muəllip muxu sinəqlar toqruluk eytqan bolsımu, ularıng etikədıdın guman kılıoqan əməs, əksiqə 8-ayəttə ularıng etikədıoqa ixənqını bildürüp, dərwəkə həkikıy, sap ikənlıkını enik kərsitıdu. «Etikədinglar... mədhıyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltürıdu» — muəllip muxu yərdə bu «mədhıyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət» kımğə bolıdıoqanlıkını oquq kərsətməydu. Bizıngqə etikədımız sinılıxi arkilik «mədhıyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət»ni həm Rəb Əzıgə həm bizlərgımu kəltürıdu. Qünki etikədımız sinəktın etküzülsə, bu Hudanıng xapaiti həm küq-kudritidinla bolıdu, xundakla buning arkilik unıng xapaiti həm kudriti roxən bolıdu wə Hudanıng uluqlukıoqa ispat bolıdu (5-ayətni kərüng). ■ **1:7** Yəx. 48:10; 1Kor. 3:13; Yaq. 1:3; 1Pet. 4:12. ■ **1:8** Yh. 20:29.

jatioqa muyəssər boluwatisilər. □ 10 Silərgə ata qilinıqan bu mehır-xəpkətıni aldın eytkan *ilgiriki* pəyoqəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toqrisida təpsiliy izdəngən, unı qūxinixkə tirixkanıdı. ■ 11 Ularıda bolıqan Məsihning Rohı ularıqə Məsih kəlgüsidə tartıdıqan azab-oqubətlər wə bulardın keyinki kelıdıqan xan-xəreplər toqrisida aldın'ala məlumat berip bexarət kəltürğinidə, ular bu ixlarning kəndəq yol bilən wə qaysi zamanda yüz berıdıqanlıqı üstidə izdəngən. □ ■ 12 Xuning bilən ularıqə bu ixlarnı aldın eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlki silərnıng hizmitınglarda bolıqan, dəp ayan qilinıqan.

□ 1:9 «Xuning bilən silər etikədinglarning nıxanı, yəni jeninglarning nijatioqa muyəssər boluwatisilər» — muxu ayəttin enik kərgili bolıduki, nijatning həzir nətijisi həm mewisi bar həmdə kəlgüsidə (5-ayəttə) Məsih qayta kəlgəndə tehimu mukəmməllixidu (nijatning kəlgüsidiki bəht-bərikətliri bolsa gunahning hərəkəndəq təsiridin azad bolux, yengı təndə boluxni əz iqiğə alıdu). Muxu yərdə «jeninglarning nijati» bəlkim adəmning iqi dnyasini kərsitidu, demək, adəmning oy-pikir, hessiyatlıri wə mijəzining gunahning təsiridin azad boluxini kərsitidu. ■ 1:10 Yar. 49:10; Dan. 2:44; Həq. 2:8; Zək. 6:12.

□ 1:11 «Ularıda bolıqan Məsihning rohi ularıqə Məsih kəlgüsidə tartıdıqan azab-oqubətlər wə bulardın keyinki kelıdıqan xan-xəreplər toqrisida aldın'ala məlumat berip bexarət kəltürğinidə, ular bu ixlarning kəndəq yol bilən wə qaysi zamanda yüz berıdıqanlıqı üstidə izdəngən» — «kəndəq yol bilən» degənnıng baxqə birhil tərjimisi «kimning wujudıda». Bu ayəttin xu roxənki, Məsih tehi dnyaqə kəlmıgini bilən, Təwrattiki pəyoqəmbərlərnıng bexarət berixi Uning Rohı arqılık bolıqan; Məsihning Rohı ularıda tursimu, ularning Məsihning kimliki yaki toluq salahiyiti toqruluk həwiri müjməl yaki yoq dəyerlik idi. ■ 1:11 Zəb. 22:6; Yəx. 53:3; Dan. 9:24.

Əmdi bügünki kündə bu ixlar ərxtin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərnı yətküzgüqilər arqılık silərgə jakarlandi. Həтта pərixtilərmu bu ixlarning tegitəktini səpselip qüxiniwelixka təlpünməktə. □ ■

Pak yaxanglar

¹³ Xunga, zehinliringlarning belini baqlap, özünqlarnı səgək-salmaq tutunglar, ümidinqlarnı Əysa Məsih kayta kərüngən künidə silərgə elip kelidiqan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar. □ ■ ¹⁴ *Hudaning itaətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki qapillik qaqiliringlardikidək hawayi-həwəslərgə berilmənglar.* ¹⁵ Əksiqə, silərnı qaqiroquqi pak-mukəddəs boləqanqə ohxax barlık yürüturuxinglarda özünqlarnı pak-mukəddəs tutunglar. ■ ¹⁶ Qünki *mukəddəs yazmilarda:* «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatiriləngən. ■

□ **1:12** «Xuning bilən ularqə bu ixlarnı aldın eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlki silərnıng hizmitinglarda boləqan, dəp ayan kilinqan» — «bu ixlar» degənlık pəyoqəmbərlər aldın'ala eytkən Məsihning əlümi (azab-oqubətliri) arqılık boləqan barlık niyatlık ixlar, jümlidin «Mukəddəs Rohning küqi bilən» hux həwərnı yətküzüxnı kərsətsə kerək. ■ **1:12** Ros. 2:4; Əf. 3:10. □ **1:13** «ümidinqlarnı Əysa Məsih kayta kərüngən künidə silərgə elip kelidiqan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar» — «pütünləy baqlanglar» degənning baxka hil tərijimisi: «ahiroqə baqlanglar». ■ **1:13** Luqa 12:35; Əf. 6:14. ■ **1:15** Luqa 1:75. ■ **1:16** Law. 11:44,45; 19:2; 20:7.

17 Silər dua qılōjininglarda kixilərninğ hər birininğ ix-hərikitiğə qarap yüz-hatirə qılmay Soraq Qılōjuqini «Ata» dəp qaqiridikənsilər, undağta bu dunyada musapir bolup yaxawatқан waqtinglarni *Uning* qorkunqida etküzünqlar. ■ 18 Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowiliringlar tərripidin silərgə qaldurulōan əhmiyətsiz turmuxning *qulluqidin* azad boldunqlar. Bu, qimmitini haman yokitidioğan altun yaki kümüxtək nərsilərninğ təlimi bilən bolōan əməs, □ ■ 19 bəlki qimmətlik keni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daoşsiz qoza kəbi Məsihning qimmətlik kənininğ bədiliğə kəldi. ■ 20 U dər wə kə dunya apiridə qilinixtin ilğirila *Huda tərripidin* xu süpitidə tonulōan, həzir U zamanlarning muxu ahirki waqitlirida silər üqün *bu dunya oğa əwətilip* axkara qilindi. □ ■ 21 Silər Uning arkilik Uni əlümdin tirildürüp, Uningoğa xan-xərəp bərgən Huda oğa etiqad qiliwatisilər. Hudaning *xuni qilojini* etiqadinglar wə ümidinqlar Əzigə baolansun üqündur. ■

■ **1:17** Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Əf. 6:9; Kol. 3:25. □ **1:18** «haman qimmitini yokitidioğan altun yaki kümüxtək nərsilər» — grek tilida «haman qiriydioğan altun yaki kümüxtək nərsilər». ■ **1:18** 1Kor. 6:20; 7:23. ■ **1:19** Ros. 20:28; Ibr. 9:12; Wəh. 1:5. □ **1:20** «U zamanlarning muxu ahirki waqitlirida silər üqün bu dunya oğa əwətilip axkara qilindi» — «zamanlarning muxu ahirki waqitliri» degənlik Əysa Məsihning birinçi qetim bu dunya oğa kelixidin tartip, ikkinçi qetim kelixigiqə bolōan waqit, yəni «Injil dəwri»ni kərsitidu. ■ **1:20** Rim. 16:25; Əf. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2. ■ **1:21** Ros. 2:33; Fil. 2:9.

22 Silər həqiqətə itaət qılqanlığınızların qəlblinglarnı paklap, qerindaxlarnı səyidioqan sahtisiz mehir-muqəbbətə kirixtinglar; xunga, bir-biringlarnı qin qəlblinglərdin qizəqin səyüqlar. ■ 23 Qünki silər yengiwaxtin tuoquldunqlar — bu qirip ketidioqan uruq arqilik əməs, bəlki qirimas uruq, yəni Hudaning qayıtiy kükqə iqə wə mənqqü turidioqan səz-kalami arqilik boldi. □ ■ 24 Qünki *huddi muqəddəs yazmilarda yeziloqinidək*:

«Barliq ət igiliri ot-qəptur, halas, Ularinq barliq xan-xəripi daladiki qülgə ohxax; Ot-qəp solixidu, qül hazan bolidu,■

25 Birəq Rəbning səz-kalami mənqqügə turidu!»

Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanəqan səz-kalam dəl xudur.□

■ 1:22 Rim. 12:10; Əf. 4:3; İbr. 13:1; 1Pet. 2:17.

□ 1:23 «**Qünki silər yengiwaxtin tuoquldunqlar — bu qirip ketidioqan uruq arqilik əməs, bəlki qirimas uruq, yəni Hudaning qayıtiy kükqə iqə wə mənqqü turidioqan səz-kalami arqilik boldi**» — muxu yərdə «qirip ketidioqan uruq» deqənning mənisi bəlkim «qaman əlüp ketidioqan insanlar (qirip ketidioqan ət igiliri)»ni kərsitixi mumkin — demək, həcqm etiqədqi boləqan ata-anisidin yəki məlum milləttin (məsilən, Yəhudiylərdin) tuoquloqanlıqi bilən yengi qayıtqə erixməydu. Hər adəm əzi etiqəd bilən «qayıta (yengidin) tuoquluxi» kerəktur.

■ 1:23 Yəq. 1:18; 1Yuqə. 3:9.

■ 1:24 Yəx. 40:6-8; 1Kor.

7:31; Yəq. 1:10; 4:14; 1Yuqə. 2:17.

□ 1:25 «**Barliq ət igiliri**

ot-qəptur, halas, ularinq barliq xan-xəripi daladiki qülgə ohxax; ot-qəp solixidu, qül hazan bolidu, birəq Rəbning səz-kalami mənqqügə turidu!» — bu səzlər «Yəx.» 40:6, 8 (LXX)tin nəqil kəltürülgən.

2

¹ Xuning üqün silər barlik rəzillik, barlik məkkarlik, sahtipəzlik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarni taxlap, ■ ²⁻³ Rəbning mehribanlikini tetip bilgənikənsilər, huddi yengi tuoquloqan bowaklardək bolup *Hudaning səz-kalamidiki sap sütəkə təxna bolunglar*. Buning bilən, silər nijatning *kamalitigə yetip əsisilər*. □ ■

⁴ Əmdi silər Uningoqa, yəni adəmlər tərripidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərripidin tallanoqan wə kədirləngən tirik tax Boluquqining yenioqa kelip □ ■ ⁵ silər özünglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kilinixka, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kilitidoqan rohiy qurbanliklarni sunidoqan mukəddəs kahin

■ **2:1** Mat. 18:3; Rim. 6:4; 1Kor. 14:20; Əf. 4:23; Kol. 3:8; Ibr. 12:1. □ **2:2-3** «**Rəbning mehribanlikini tetip bilgənikənsilər**» — «Zəb.» 34:8. «**huddi yengi tuoquloqan bowaklardək bolup Hudaning səz-kalamidiki sap sütəkə təxna bolunglar**» — «Hudaning səz-kalamidiki sap süt» yaki «rohiy sap süt». «**buning bilən, silər nijatning kamalitigə yetip əsisilər**» — «nijat» toqruluk «kirix səz» wə «koxumqə səz»imizni kəring. ■ **2:2-3** Zəb. 34:8

□ **2:4** «**Əmdi silər Uningoqa, yəni adəmlər tərripidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərripidin tallanoqan wə kədirləngən tirik tax Boluquqining yenioqa kelip...**» — «tirik tax Boluquq» Əysa Məsihni kərsitidu, əlwəttə. U Hudaning salmaqçi boluqan ibadəthanisining tirik ul texidur. Barlik etikədqilar Uning üstigə selinip həmdə Uning bilən baqlinip «Hudaning tirik, künmu-kün əsüwatқан (rohiy) ibadəthanisi» boluxka qurulmaqta. ■ **2:4** Əf. 2:20.

qataridikilər boluxka quruluwatisilər;□ ■
 6 Qünki muqəddəs yazmilarda mundak deyilgən: —

«Mana, tallanoqan, qədirləngən bürjək ul texini Zionqa koydum.
 Uningoqa etikad qiloquqi hərkim hərgiz yərgə qarap qalmaydu».□ ■

7-8 Əmdi etikad qiloquqi boləqan silərgə nisbətən *taxning* qədiri bolidu. Lekin *Uningoqa* etikad qilmaydioqanlaroqa nisbətən U *muqəddəs yazmilarda deyilginidək* boldi: —

«Tamqılar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax,
 Burjək ul texi bolup tikləndi!»,
 Wə: — «*Bu tax* kixilərgə putlikaxang tax,
 Adəmni yikididoqan qoram tax bolidu».

□ 2:5 «**silər özünqlarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kilinixka, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kilidioqan rohiy qurbanliklarni sunidioqan muqəddəs kahin qataridikilər boluxka quruluwatisilər**» — «rohiy qurbanliklar» qoy-kalilardin əməs, bəlki Hudaqa sunoqan rəhmət-mədhüyilər wə hizmitidiki ixlar; xundaqla baxqilaroqa kərsətkən mehır-muqəbbət, həyr-sahawətlik ixlardin bolidu. «Muqəddəs kahinlik qataridikilər» «Lawiyalar»din boləqan kahinlik əməs, yengi əhdigə baqlanoqan rohiy kahinlik tüzümidin bolidu. ■ 2:5 Rim. 12:1; Ibr. 3:6; 12:28; Wəh. 1:6; 5:10. □ 2:6 «**Mana, tallanoqan, qədirləngən bürjək ul texini Zionqa koydum. Uningoqa etikad qiloquqi hərkim hərgiz yərgə qarap qalmaydu**» — «Yəx.» 28:16ni kəring. «Zion» — Qədimki Israilning paytəhti, Yerusalemning yənə bir atilixidur. ■ 2:6 Yəx. 28:16.

Qünki *muxundaq kixilər Hudaning* söz-kalamioğa itaət qılmasliki tüpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundak boluxi aldın bekitilgəndur. □ ■

⁹ Lekin silər bolsanglar *Huda tallioğan* bir jəmət, xahanə bir kahinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundaqla *Əzigə* alahidə has boləğan bir həlksilər; buning məksiti, silərnı karangoşuluktin *Əzining* tilsimat yoruklukioğa qakiroşuqining pəzilətlirini namayan kixinglardın ibarət. □ ■ ¹⁰ Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır *Hudaning* həlksilər; burun *Hudaning* rəhim-xəpkitigə erixmigənidinglar, lekin hazır erixtinglar. □ ■

□ **2:7-8** «Əmdi etikad kıləuqi boləğan silərgə nisbətən **taxning kədiri bolidu**» — yaki, «Bu ul texi etikad kıləğan silərgə nisbətən qimmətliktur». «**Tamqılar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, burjək ul texi bolup tikləndi!**», wə: — «**Bu tax kixilərgə putlikaxang tax, adəmni yikididioğan qoram tax bolidu**» — «Zəb.» 118:22, «Yəx.» 8:14. ■ **2:7-8** Zəb. 118:22; Mat. 21:42; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Yəx. 8:14. □ **2:9** «**lekin silər bolsanglar Huda tallioğan bir jəmət, xahanə bir kahinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundaqla Əzigə alahidə has boləğan bir həlksilər; buning məksiti, silərnı karangoşuluktin Əzining tilsimat yoruklukioğa qakiroşuqining pəzilətlirini namayan kixinglardın ibarət**» — «Mis.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Yəx.» 43:20-21, «Mal.» 3:17ni kərüng. ■ **2:9** Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Əf. 1:14; Wəh. 1:6; 5:10. □ **2:10** «**Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudaning həlksilər; burun Hudaning rəhim-xəpkitigə erixmigənidinglar, lekin hazır erixtinglar**» — «Hox.» 1:6-9, 2:23ni kərüng. ■ **2:10** Hox. 2:1; 2:25; Rim. 9:26.

Hudaning sadıq hizmətkarlırı bolunglar

¹¹ I sөyümlüklirim, silər bu dunyağa musapir wə mehmandursilər, silərdin ətünümənki, roh-kəlbınglar bilən qarxilixidioğan ətlinglardiki nəps-xəhwətlərdin özünlarni yırak tutunglar. □ ■ ¹² Yürüx-turuxunglar etikadsızlar arisida esil-pəzilətlik bolsun. Muxundakı kılqanda, gərqə ular silərgə yamanlıq kılquqılar dəp təhmət kıl simu, dəl təhmət kılqan ixlarda siləring yahxi əməlliringlarğa qarap, *Hudaning* ularni *oyqıtıp* yoklaydioğan

□ **2:11** «silərdin ətünümənki, roh-kəlbınglar bilən qarxilixidioğan ətlinglardiki nəps-xəhwətlərdin özünlarni yırak tutunglar» — grek tilida «roh-kəlb» muxu yərdə «jan» bilən ipadilinidu. «Ətlinglardiki (yaki pəkət «ətlərdiki») nəps-xəhwətlər» — okurmənləring esidə barki, Injilda «ət» bolsa adəttə «gunahning qoralı», yəni gunah ətirimizni qoral kılip u arkilik bizni azduridioğanlıqı wə baxkuridioğanlıqini kərsitidu. «Rimliklarğa»diki «kirix sөz»ni kərüng. ■ **2:11** Rim. 13:14; Gal. 5:16.

künidə uni uluqlixi mumkin. □ ■ 13-14 Xunga Rəbning hərmətidə insanlar arisidiki hər bir həkimiyyətning tüzümigə, məyli əng yukiri mənsəptiki padixahqa bolsun yaki u təyinligən həkukdarlarğa bolsun boysununglar. Qünki bu həkukdarlar *padixah*, tərpidin yaman ix kıləuqılarni jazağa tartix, yahxi ix kıləuqılarni hərmətkə sazawər kılax üqün təyinləngəndur. ■ 15 Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi əməlliringlar bilən nadan adəmlərnəng orunsiz xikayətlirini tuwaqlaxtur. ■ 16 Silər ərkin-azad boləninglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlıq kılaxning bahənsi kılıwalmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə

□ 2:12 «Yürüx-turuxunglar etikədsizlar arisida es-il-pəzilətlik bolsun» — «etikədsizlar» muxu yərdə «yat əlliklər» yaki «yat əllər» degən söz bilən ipadilinidu. Adəttə bu söz «Yəhüdiy bolmiqan əllər»ni kərsitidu, lekin muxu yərdə kəqmə mənidə ixlitilidu. «**Muxundak kıləqanda, gərgə ular silərgə yamanlıq kıləuqılar dəp təhmət kıləsimu, dəl təhmət kıləqan ixlarda silərnəng yahxi əməlliringlarğa qarap, Hudaning ularni oyoqıtıp yəqlaydıqan künidə uni uluqlixi mumkin**» — «Hudaning oyoqıtıp yəqlaydıqan küni» degənlik grek tilida «yəqlax küni» degən söz bilən ipadilinidu. Hudaning adəmnə «yəqləqanda» ikki hil nətəjining biri bolidu: (1) bəht-bərikət, Huda xapaitini alahidə kərsitip, insanni towa kılaxqa oyoqıtidu; (2) Huda adəmnəng gunaqlirini jazalaydu. Muxu yərdiki nətəjə yahxi boləqça, «oyoqıtıp yəqlax» dəp tərijimə kılduk. ■ 2:12 Mat. 5:16; Luqa 1:68; 19:44; Rim. 12:17; 2Kor. 8:21; Fil. 2:15; Tit. 2:8; 1Pet. 3:16. ■ 2:13-14 Rim. 13:1; Tit. 3:1. ■ 2:15 Tit. 2:8.

bolup, □ ■ 17 Barliq insanlarni hõrmõtlonglar, *etikadqi* kerindaxliringlarõqa mehır-muhõbbõt kersitinglar, Hudadin kõrkunglar, padixahni hõrmõtlonglar. □ ■

õysa Mõsih sãwr kiliXning õlGISidur

18 Kullar, hojayinliringlarõqa toluq kõrkunq bilõn boysununglar — yaloquz mehriban wã hux peil hojayinlarõqila õmõs, bõlki terikkõk

□ 2:16 «**Silõr õrkin-azad bolõjininglar bilõn,...**» — bizningqã, xubõisizki, rosul Petrus muxu yõrdã Rõb õysaning «Mat.» 17:24-27dã õzigã eytqan sezlirini õslitidu. «Kõx-umqã sez»imizni kõrõng. «**bu õrkinlikinglarni yamanlik kiliXning bahãnisi kiliwalmanglar**» — grek tilida «bu õrkinlikinglarni yamanlik kiliXning niqabi kiliwalmanglar». «**bõlki Hudaning kuli sũpitidã bolup...**» — «Hudaning kuli» toõqrisida: — oqurmõnlergã enikki, Tõwrat-injil boyiqã Hudaning kulluqida bolux adõmning toluq õrkinliki, õz ihtiyarliki bilõn bolmisa «Hudaning kulluqida bolux» hõsablãnmaydu. Hudaning kulluqida bolux insanlarõqa nisbõtõn uluõj imtiyazdin ibarõttur. Qõnki Mõsih kõp yõrlõrdã «Põrwõrdigarning kuli» dõp atilidu (mõsilõn, «Yõx.» 42:1dã wã baxqã kõp yõrlõrdã). Tõwratta, Yõxaya põyõjõmbõrning kitabidiki «Põrwõrdigarning kuli» toõqruLuq bexarõtlõrni kõrõng). ■ 2:16 Yh. 8:32; Rim. 6:18; Gal. 5:1. □ 2:17 «**Hudadin kõrkunglar, padixahni hõrmõtlonglar**» — Hudaning kõrkunqi bolmisa hõkõmdarlarni hõrmõtlox põkõt insanlardin kõrkux bolidu, halas. Mõsilõn, rosul Petrusning «Ros.» 4:19dã hatirilõngõn sezlirini kõrõng. ■ 2:17 Mat. 22:21; Rim. 12:10; õf. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pet. 1:22; 5:5.

hojayinlaroqimu boysununglar. □ ■ 19 Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə həmdə bularoqa səwr-taqət kilsa, bu Hudani hursən kildu. □ ■ 20 Qünki əgər silər gunah ötküzüp, tegixlik uruloqininglarda, uningoa bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanoqudək nemisi bar! Lekin yahxi ixlarni kilip azab-okubət qəksənglar həmdə uningoa bərdaxlik bərsənglar, u Hudani hursən kildu. ■

21 Qünki silər dəl xuningoa qaqirildinglar. Qünki Məsihmu silər üqün azab-okubət qekip, siləni Özining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə kaldurdi; ■ 22 «U gunah sadir

□ 2:18 «Kullar, hojayinliringlaroqa toluk qorkunq bilən boysununglar» — «kullar» degən söz muxu yərdə həm kullarni həm öy hizmətkarlarini öz iqigə alidu. «toluk qorkunq bilən boysununglar» — «toluk qorkunq bilən» degən sözlər grek tilida «barlik qorkunq bilən» degən bilən ipdilnidu. Mənişi xübhəsizki, kullarning hojayinlarini hərmətlixidə **Hudadin qorkux**ning türtkisi boluxi kerək. Məsilən, «Kol.» 3:22 wə «Əf.» 6:5-7ni kəring. ■ 2:18 Əf. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9. □ 2:19 «əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə...» — buning ikki mənişi boluxi mumkin: — (1) bu adəm wijdani arkilik məlum bir ixning Hudaning iradisi ikənlikini bilip, bu yahxi ixka əməl kildu, lekin hojayini yahxi qiləninini qüxənməyla uni jazalaydu; qul bu nahəklikkə səwr-taqət kildu; (2) qul-hizmətkar hizmitini yahxi, puhta kilsimu, hojayin bəribir uningoa qopal muamilə kildu. Qul-hizmətkar qorkunqtin əməs, bəlki Hudani hursən kilix üqün, Həmmigə Qadirning Əzi bu yaman ixləroqa Əz yahxi məqsətliri bilən yol koyoqanliqioqa iman kəltürüp, bu yaman muamiligə səwr-taqət kilip qidap, hojayinini kəqüriwetidu. ■ 2:19 Mat. 5:10. ■ 2:20 1Pet. 3:14; 4:14. ■ 2:21 Yh. 13:15; Fil. 2:5; 1Yuha. 2:6.

qilip bakmioqan, Uning aqzidin heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas». □ ■ 23 U haqarətlənginidə, til qayturmaytti. Azab-okubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıkarəuqining qolliriqə tapxuratti. □ ■ 24 U Əzi bizning gunahqa nisbətən əlöp, həkkanıylikka nisbətən yaxiximiz üqün yaqraq tüwrüktə gunahlırimizni zimmisigə aldi; silər Uning yariliri bilən xipa taptıqlar. □ ■ 25 Qünki burun silər qoylardək yoldin ezip kətkənsilər, ləkin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəkqisining yeniqə qaytip

□ 2:22 «U gunah sadir qilip bakmioqan, Uning aqzidin heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas» — bu sölzər «Yəx.» 53:9din elinqan. ■ 2:22 Yəx. 53:9; 2Kor. 5:21; 1Yuha. 3:5. □ 2:23 «U haqarətlənginidə, til qayturmaytti. Azab-okubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıkarəuqining qolliriqə tapxuratti» — Petrusning bu sölzidə «Yəx.» 53:7diki bexarət kəzdə tutulidu. ■ 2:23 Mat. 27:39; Yh. 8:48,49.

□ 2:24 «U Əzi bizning gunahqa nisbətən əlöp, həkkanıylikka nisbətən yaxiximiz üqün yaqraq tüwrüktə gunahlırimizni zimmisigə aldi; silər uning yariliri bilən xipa taptıqlar» — «yaqraq tüwrüktə» (greq tilida «dərəhtə»), «krest»ni kərsitidu, əlwəttə. Muxu yərdə tiləqə elinqan «dərəh» erən baqçisi otturisidiki ikki dərəhni, xundakla Təwrattiki kəp baxqa yərlədə deyilgən «dərəh» toqrisidiki temini oqurmənlərnigə esigə kəltüridu (məsilən, «Mis.» 15:23-26, «Qan.» 21:22-23, «Pənd.» 3:18, 11:30 qatarliqlar). ■ 2:24 Yəx. 53:4; Mat. 8:17; Rim. 6:11.

kəldinglar. □ ■

3

Ər-ayallıq munasiwət

¹⁻² Xuningoşa ohxax, i ayallar, silər ərliringlaroşa boysununglar. Xundak kilsanglar, hətta səkalamoşa itaət kilmaydioşan ərlər bolsa, öz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlik bilən ötküzgən pak yürüş-turuxinglaroşa qarap, gəp-səzsizla qayıll kılınıdu. ■ ³ Güzəllikinglar sirtki kərünüxtin, yəni alahidə örüwaləşan qeqinglar wə taqışan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, ■ ⁴ bəlki «kəlbینگlardiki özünglar», yəni məmin wə tinq rohtin boləşan qirimas güzəlliktin bolsun; bundak *güzəllik* Hudaning aldidə intayin kimmətliktur. □ ⁵ Qünki burunqi qaoqlarda, Hudaşoşa ümidini baqlışan ihlasmən ayallar dəl muxundak *güzəllik bilən* əzlrini

□ **2:25** «Qünki burun silər qoylardək yoldin ezip kətkənsilər...» — grek tilidə «ketiwattatisilər». «Yəx.» 6:53ni kərüng. «**lekin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəkqisining yenioşa qayıll kəldinglar**» — «jeninglarning padiqisi həm (qoşdaydioşan) yetəkqisi» Rəb Əysə Məsiş, əlwəttə. ■ **2:25** Yəx. 53:6; Əz. 34:6; Luqa 15:4. ■ **3:1-2** Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Əf. 5:22; Kol. 3:18; Tit. 2:5. ■ **3:3** 1Tim. 2:9; Tit. 2:3. □ **3:4** «**bəlki «kəlbینگlardiki özünglar», yəni məmin wə tinq rohtin boləşan qirimas güzəlliktin bolsun**» — «kəlbینگlardiki özünglar» grek tilidə «kəlbdikiki iqqi insan» degən söz bilən bildürülıdu.

zinnətləp, ərlirigə itaət qılatti.□ ⁶ Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «oqjam» dəp atap, uning səzlrigə boysunatti. Silər heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar, silərmu *Sarahning* pərzəntliri boləqan bolisilər.□ ■

⁷ Xuningəqa ohxax, əy ərlər, silərmu ayallir- inglar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qūxinip yetinglar; silər ular bilən *Huda* xapaət qiloqan həyatqa ortaq mirashor bolup, ularni hərmət kilinglar. Xundak qilsanglar, dualiringlar tosaloqəqa uqri-

□ **3:5 «Hudaqə ümidini baqliqan ihlasmən ayallar»** — «ihlasmən» muxu yərdə «mukəddəs» bilən ipadilini. □ **3:6 «Silər heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar, silərmu Sarahning pərzəntliri boləqan bolisilər»** — «heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar» degənliktə təkitləydiqan ix bəlkim, ayallar öz yoldaxlrini hərmətlixi bilən tənq ulardın heqkandak qorkmasliqi, bəlki Hudadinla qorkup, ihlasmən boluxi kerək. Demək, ayallarning durus ixlarni qilixning türtkisi ərliridin qorkux əməs, bəlki Hudaqə ihlasmən boluxtin ibarət boluxi kerək. ■ **3:6** Yar. 18:12.

maydu.□ ■

Həkkaniylik üçün azab qekix

⁸ Ahirida, həmminglar bir niyət bir məqsəttə, bir-biringlaroqa həmdərd bolup, bir-biringlarni qerindaxlarqə səyünglar, iq-baoqri yumxak wə kəmtər bolunglar.□ ■ ⁹ Yamanlikqa yamanlik, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab kayturunglar. Qünki silər dəl bu ixka qakirilənsilər; xuning bilən özünglar bəhtkə mirashor bolisilər. ■ ¹⁰ Qünki *mukəddəs yazmilarda yeziloqinidək*: —

«Kimki həyatni səyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə,
Tilini yamanliktin tartsun,
Ləwliri məkkarliktin neri bolsun;■

□ **3:7** «Xuningoqa ohxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar» — «ajiz bəndə» grek tilida «ajiz qaqa-kuqa» degən səz bilən ipadilinidu. Rosul Petrusning muxu yərdə həm ərlər həm ayallarmu Hudaning hizmitidə boləqan qorallar yaki əswablar ikənlikini təkitliməqqi. Muxu yərdə «qüxinip yetix» grek tilida «bilix» bilən ipadlinidu. «Yar.» 4:1 wə izahətini kəring. Bu ibarə ərning ayalining əz jinsiy muhəbbitigə boləqan mohtajlikini untumaslikini əz iqigə alidu. «**silər ular bilən Huda xapaət kiləqan həyatka ortaq mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar**» — «Huda xapaət kiləqan həyatka mirashor» — grek tilida «həyatning xapaətigə mirashor...». ■ **3:7** Əf. 5:25-33; Kol. 3:19.

□ **3:8** «...iq-baoqri yumxak wə kəmtər bolunglar» — yaki «... iq-baoqri yumxak wə ədəplik bolunglar». ■ **3:8** Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 2:2; 3:16. ■ **3:9** Law. 19:18; Pənd. 20:22; 24:29; Mat. 5:39; 25:34; Rim. 12:17; 1Kor. 6:7; 1Tes. 5:15; 1Tim. 4:8. ■ **3:10** Zəb. 34:12-16; Yaq. 1:26

11 Yamanliktni özini tartip,
Güzəl əməllərni kılıp yürsun;
Aman-hatirjəmlikni izdəp, uni qoqlap
yürsun. □ ■

12 Qünki Pərwərdigarning kəzi həkkaniylarning
üstidə turidu,
Uning kılıki ularning iltijalirioğa oquq turidu;
Lekin Pərwərdigarning yüzi rəzillik
yürgüzgüqilərgə qarxi turidu. □ ■

13 Əgər silər daim yahxi ixlarni kılıxqa
intilsənglar, kim silərgə yamanlik kılar?
□ 14 Lekin hətta həkkaniylik yolida azab-
okubət qəksənglarmu, ohxaxla bəhtliksilər!
Lekin ularning wəhimisidin kərkənglar
wə alakzadə bolmanglar; □ ■ 15 bəlki
kəlbənglarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp
bilinglar; silərdə boləqan ümidning səwəbini
sorioqanlaroğa məmin-mulayimlik wə ihlaslik
bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar.

□ 3:11 «aman-hatirjəmlikni izdəp,..» — yaki «həmməylən
bilən inək etüxkə tirixip,..». ■ 3:11 Zəb. 37:27; Yəx.
1:16; 3Yuhə. 11. □ 3:12 «...Qünki Pərwərdigarning
kəzi həkkaniylarning üstidə turidu, Uning kılıki ular-
ning iltijalirioğa oquq turidu; lekin Pərwərdigarning yüzi
rəzillik yürgüzgüqilərgə qarxi turidu» — (10-12-ayət)
«Zəb.» 34:12-16. ■ 3:12 Zəb. 34:12-16 □ 3:13
«Əgər silər daim yahxi ixlarni kılıxqa intilsənglar,..»
— bəzi kona kəqürmilərdə «əgər silər yahxi kılıquqilarni
ülgə kılısanglar,..» deyilidu. □ 3:14 «Lekin ularning
wəhimisidin kərkənglar wə alakzadə bolmanglar...» —
«Yəx.» 8:12. ■ 3:14 Yəx. 8:12-13; Yər. 1:8; Mat. 5:10; 1Pet.
2:20; 4:14.

□ ■ 16 Hərdaim wijdaninglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlik kılouqılar» dəp təhmət kılouanlar silərninğ Məsihdə bolouan pəzilətlik yürux-turuxunglarni kərup, əzliri kılouan təhmətlərdin hijil bolsun. ■ 17 Qünki Hudaning iradisi xundak bolsa, yaxilik kılouininglar üqün azab-okubət qəksənglar, bu yaman ix kılouininglar tüpəylidin azab-okubət qəkkininglardin əwzəl, *əlwəttə*. 18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üqün, yəni Həkkəniy Bolouqı həkkəniy əməslərninğ dəp, birla kətimlik azab-okubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə öltürülgən bolsimu, lekin rohta

□ 3:15 «**bəlki qəlbinglarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar**» — bu səzlər «Yəx.» 8:13də tepilidu. «Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar» grek tilida «rəbni muqəddəs kılip» degən səz bilən ipadilinidu. Muxu ayəttə «muqəddəs» degən səz «pak» degən adəttiki mənide ixlitilməy, bəlki Rəbning həmmə baxqə zatlardin pütünləy baxqıqə, pütünləy üstün ikənlikini bildüridu. «**silərdə bolouan ümidning səwəbini sorioqanlar**» — «ümid» — mənggülük hayatqə baolouan, əlwəttə. «**silərdə bolouan ümidning səwəbini sorioqanlaroqə məmin-mulayimlik wə ihlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar**» — «ihlaslik bilən» grek tilida «qorkunq bilən» degən səz bilən ipadilinidu. Bizningqə bu qorkunq: (1) Hudadin bolidu — demək, mən jawab bərginimdə adəmning qirayidin yaki uni rənjitixtin qorkmaymən, bəlki pəkət Hudadin qorkimən, wə (2) jawabimning birər jayining həkikəttin ezip ketixidin, gepimining hatalıq yeri bolup kəlixidin qorkuxmu bar. ■ 3:15 Ayup 1:21; Zəb. 119:46; Ros. 4:8. ■ 3:16 Tit. 2:8; 1Pet. 2:12,15.

janlanduruldi; □ ■ 19 xuning bilən U solap qoyuloqan rohlarning yenioqamuxu rohiy hayatliqi bilən berip, *Özining bu oqalibisini jakarlidi.* □ ■ 20 *solap qoyuloqan* bu roqlar burunqi zamanda, yəni Nuh *pəyoqəmbərnin* künliridə, kemə yasiliwatqan məzgildə Huda səwrqanliq bilən *kixilərnin towa qilixini* kütkinidə, Uningoqam itaətsizlik qildi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz

□ **3:18 «yəni Həqkanıy Boluquqi həqkanıy əməslərnin dəp, birlə qetimliq azab-okubət qəkti»** — «Həqkanıy Boluquqi» Məsihnin kərsitidu, əlwəttə. «gərqə U tən jəhəttə öltürülgən bolsimu, ləkin rohta janlanduruldi» — bu əjayib həqikət toqruluk «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **3:18** Rim. 5:6; Ibr. 9:15,28. □ **3:19 «xuning bilən U solap qoyuloqan roqlarning yenioqamuxu rohiy hayatliqi bilən berip, Özining bu oqalibisini jakarlidi»** — «muxu rohiy hayatliq bilən berip...» grek tilida «uningda berip...» bilən ipadilinidu. Əyni grekqə tekistə uning nemini jakarliqini eniq deyilmigən. Biz «Özining oqalibisi»ni qoxup yazduq. Qünki uyoyur tilida «jəkarlax» degən peilning məlum bir tolduroquqisi boluxi kerək, xuningdək Məsih ularoqam ukturoqan həwərnin məzmuni qoxum Özining bayatin ada qiloqan uluq qurbanliqi bilən munasiwiti boluxi lazim. ■ **3:19** 1Pet. 4:6.

jan su arkilik qutkuzuldi. □ ■ 21 Mana bu «suoqa qemüldürüx»ning bexariti boloqan. Əmdi qemüldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlki adəmning pak wijdan bilən Əysa Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır qutkuzuwatidu □ ■ 22 (Məsih *tirilip* ərxkə qikip, pərixtilər, barlıq rohiy hokukdarlar wə küqlüklər Uningoqa bosunduruldi wə u Hudaning ong yenida turmaqta).■

□ 3:20 «...solap qoyuloqan bu rohlar burunkı zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnıng künliridə, kemə yasiliwatqan məzgildə Huda səwrqanlık bilən kixilərnıng towa kılıxini kütkinidə, Uningoqa itaətsizlik kıldi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik qutkuzuldi» — «solap qoyuloqan bu rohlar» toqrisida alimlarning ikki hil qarixi bar: (1) ular Nuh pəyoqəmbərnıng dəwridə kız-ayallaroqa nəps-xəhwət kıloqan pərixtilərnı kərsitidu («Yar.» 6:1-6ni wə izahatni, «2Pet.» 2:4-5, «Yəh.» 6-8ni kərüng); (2) Nuh pəyoqəmbər dəwridiki Hudaning səzigə kirmigən, rəhimini rət kılip topanda əlgən itaətsiz adəmlərnıng insaniy rohlirini kərsitidu. «Qoxumqə sez»imizdə bu ikki pikir wə toluk ayətnıng mənisi üstidə tohtilimiz. ■ 3:20 Yar. 6:3,14; 8:18; Mat. 24:37; Luqa 17:26; Rim. 2:4; 2Pet. 2:5. □ 3:21 «Mana bu «suoqa qemüldürüx»ning bexariti boloqan. Əmdi qemüldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlki adəmning pak wijdan bilən Əysa Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır qutkuzuwatidu» — «adəmning pak wijdanıning ... Hudadin tiligən təlipi» degənnıng baxqa birhil tərjimisi «adəmning pak wijdan üqün... Hudadin tiligən təlipi». Bu ikki tərjimə, xundaqla bu muhım ayət oqruluk «qoxumqə sez»imizdə tohtilimiz. ■ 3:21 Ros. 2:38-39; Əf. 5:26; Kol.2:11-13 ■ 3:22 Əf. 1:20.

4

Huda yolida yaxax

¹ Əmdi Məsih tenidə azab-okubət qəkkənəkən, silərmu xundak iradə bilən özünqlarni qorallandurunglar. (qünki *Huda yolida* öz tenidə azab-okubət qəkkən kixi gunahtin kol üzgən bolidu; ■ ² undak kixi tenidə qaloqan hayatini yənə insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlki Hudaning iradisigə muwapıq ötküzidu). ■ ³ Qünki künlirimizni yat əllik etikadsizlarning iradisigə əməl qilix bilən, yəni hərtürlük buzıqqilik-xəhwaniylik, nəps-həwəslər, harakkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəslıklər iqidə ötküzginimiz əmdi kupayə qılar! □ ■ ⁴ Bu ixlarda ular silərnıng ularoqə həmrah bolup xundak iplaslıkqə yügürmigənlikınglaroqə əjəblinip, silərni həkərətliməktə. ⁵ Ular haman həm tiriklərni wə əlgənlərni sorak qilixkə təyyar Turuqıoqə

■ **4:1** Rim. 6:7; İbr. 12:1. ■ **4:2** Rim. 14:7; 2Kor. 5:15; Gal. 2:20; Əf. 4:24; 1Tes. 5:10; İbr. 9:14.

□ **4:3** «**Qünki künlirimizni yat əllik etikadsizlarning iradisigə əməl qilix bilən...**» — «yat əllik etikadsizlər» grek tilida «yat əlliklər» yaki «taipilər» degən birla söz bilən ipadilinidu. İnjl dəwri kəlgüqə Yəhudiylərdin baxkə pütkül dunyadikilər («yat əllər») degüdək butpərəs idi; xunga muxu yərdə Petrus bu ibarə bilən «butpərəs kapırlar»ni kərsitidu. Petrusning bu hetining əslidiki okurmənliri, xübhisizki, muxundak adəmlərdin idi. «**hərtürlük buzıqqilik-xəhwaniylik, nəps-həwəslər, harakkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəslıklər iqidə ötküzginimiz əmdi kupayə qılar!**» — «kupayə qılar!» — Bu intayin kinayilik, həjwiyy gəp, əlwəttə. ■ **4:3** Əf. 4:17.

hesab bərməy qalmaydu. □ ⁶ Xunga dəl xu səwəbtin, ölgənlər əttə yaxawatқан insanlar soraq kılınıdioqandək soraq kılınıp, Hudaqə nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən. □ ■

Hudaning sadıq hizmətqisi

⁷ Əmdi barlıq ixlarning ahirlixidioqan küni yeqinlaxmaqta; xunga, salmaq bolunglar wə dua kılıxqa səgək turunglar. ■ ⁸ Ləkin həmmidin muhimi, bir-biringlaroqə kızıqin mehir-muhəbbəttə turuweringlar. Qünki «mehir-muhəbbət nuroqunlioqan gunahlarıni yapar». □ ■ ⁹ Bir-biringlardin aqrınmay əzara mehmandost bolunglar. ■ ¹⁰ Huda tərıpidin hərbinglaroqə ata kılinoqan iltıpatka binaən, uning hərtərəplik mehiri-xəpkitini kixilərgə

□ **4:5** «**ular haman həm tiriklərni wə ölgənlərni soraq kılıxqa təyyar Turuqıoqə hesab bərməy qalmaydu**» — «sraq kılıxqa təyyar Turuqı» Məsihni kersitidu. □ **4:6** «**Xunga dəl xu səwəbtin, ölgənlər əttə yaxawatқан insanlar soraq kılınıdioqandək soraq kılınıp, Hudaqə nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən**» — «hux həwər» — Muqəddəs Kitabta Məsihning əlümi wə tirilixidin boluqan nijat toqruluk, əlwəttə. Bu ayət toqruluk nuroqun pikirlər bar. «Qoxumqə sız»imızdə bularni bayan kılımız. ■ **4:6** Yh. 5:25; 1Pet. 3:19. ■ **4:7** Luqa 21:34; 1Yuha. 2:18. □ **4:8** «**mehir-muhəbbət nuroqunlioqan gunahlarıni yapar**» — bu sızlər Təwrattiki Sulaymanning «pənd-nəsihətlər»i din, «Pənd.» 10:12din elinoqan. Mənisi, xübhisizki, həm baxkılarning gunahlırini kəqürüm kılıx həm mumkin bolsa baxkıləroqə yaymaslıqni əz iqiğə alıdu. ■ **4:8** Pənd. 10:12. ■ **4:9** Rim. 12:13; Fil. 2:14; İbr. 13:2.

yötküzidioqan yahxi oqojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlaroqa hizmət qilinglar. ■

¹¹ Kim söz qilsa, u Hudaning kalam-bexarətlinini yötküzgüqi süpitidə sözlisun. Kim baxqilaroqa hizmət qilsa, u Huda ata qiləqan küq-qudriti bilən hizmət qilsun. Xundak boləqanda, Huda həmmə ixta Əysa Məsih arkilik uluqlinidu. Barliq xan-xərəp wə küq-qudrət Uningoqa əbədil'əbədgiqə mənəuptur, amin! □ ■

Etikaq qilarning azab-oqubətkə səwr qilixi

¹² Səyümlüklirim, otluq sinakning bexinglaroqa qüxkənlikigə qarap, əjayib ixka yolukup qaldim, dəp həyran qalmanglar. ■ ¹³ Bəlki, Məsihning azab-oqubətlinigə kandaq ortaq boləqan bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən Uning xan-xəripi ayan qilinoqinida, silərmu yayrap xadlinisilər. □ ¹⁴ Silər Məsihning nami tüpəylidin həkarətkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglaroqa qüxkən bolidu.

■ **4:10** Pənd. 3:28; Rim. 12:6; 2Kor. 8:11. □ **4:11** «**Kim söz qilsa, u Hudaning kalam-bexarətlinini yötküzgüqi süpitidə sözlisun**» — «söz qilix» muxu yərdə, xübhisizki, jamaəttə sözləx, bolupmu təlim berixni kərsitixi mumkin. ■ **4:11** Yər. 23:22. ■ **4:12** Yər. 48:10; 1Kor. 3:13; 1Pet. 1:7. □ **4:13** «**Xuning bilən Uning xan-xəripi ayan qilinoqinida, silərmu yayrap xadlinisilər**» — «Uning xan-xəripi ayan qilinoqinida»: — demək, Məsih qayta kəlginidə.

□ ■ 15 Aranglardin birining azab-okubət qekixi hərgizmu kətil, oşri, rəzil yaki qepiloqak bolux səwəbidin bolmisun. 16 Birəq qəkkən azab-okubiti «Məsihiy» dəp ataloqanlıki səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisun; əksiqə, muxu nam *bilən ataloqanlıki* üqün Hudaşə mədhiyə okusun. □ 17 Qünki sorəqning baxlinidoqan waqti-saiti kəldi; sorəq aldi bilən Hudaning əyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u həlda Hudaning hux həwirigə kulaq salmioqanlarning əkiwiti nemə bolar? □ ■ 18 *Dəl muqəddəs yazmilarda yeziloşinidək:* —

«Əgər həkqaniylarning kutkuzuluxi təs bolsa, İhlassizlar həm gunəhkarlarning əkiwiti

□ 4:14 **«Silər Məsihning nami tūpəylidin həkəratkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglarə qəxkən bolidu»** — «Yəx.» 11:2ni kərüng. Bəzi kona kəqürmiliridə «Ular tərripidin uningoşə kupurluk kəlinidu, lekin silərnin tərripinglardin uluşolinidu» dəp kəxulidu. ■ 4:14 Mat. 5:10; 1Pet. 2:20; 3:14. □ 4:16 **«Birəq qəkkən azab-okubiti «Məsihiy» dəp ataloqanlıki səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisun; əksiqə, muxu nam bilən ataloqanlıki üqün Hudaşə mədhiyə okusun»** — «Məsihiy» grek tilida «Hristiyan». «Məsih» grek tilida «Hristos» dəp ipadilididu. □ 4:17 **«Qünki sorəqning baxlinidoqan waqti-saiti kəldi; sorəq aldi bilən Hudaning əyidikiliridin baxlinidu»** — xübşisizki, rosul Petrus yukirida tiləşə aloqan azab-okubətlər wə sinaxlar Hudaning əz ailisidikilərgə nisbətən birhil sorəqning baxlinixi yaki tərbiyə bolup, kəmqiliklirimizni oşuq kəlidioqan sinaxlar, dəp həsəblişili bolidu. ■ 4:17 Yər. 25:29; Luşə 10:12; 23:31.

qandak bolar?» □ ■

¹⁹ Xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-
oqubət qəkkənlər yahxi əməllərnı dawam kılıp,
jenını wədisidə turıdıoğan Yaratquqıoğa amanət
kılıp tapxursun. □

5

Aksakallar wə yaxlaroğa kılinoğan nəsihət

¹ Əmdi mən aranglardiki aksakallardin
(Məsihning azab-oqubətlirining guwahqisi,
namayan kılınıdıoğan xan-xərəpkə nesip
boloquqi wə silərgə ohxax bir aksakal süpitidə)
xuni ətünimənki, □ ² — Hudaning silərnıng
aranglardiki padisini obdan bekinglər; ularoğa
yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən
əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroğa elinglər;

□ **4:18 «Əgər həkkaniylarning kutkuzuluxı təs bolsa, ihlassızlar həm gunahkarlarning aqiwiti qandak bolar?»** — Təwrat «Pənd.» 11:13, LXX grekqə tərjimisidin elinoğan. Grek tilida «Ihlassızlar həm gunahkarlar nədə kərünüdu?!» degən sözlər bilən ipadilınıdu. ■ **4:18** Pənd. 11:31. □ **4:19 «... Hudaning iradisi bilən azab-oqubət qəkkənlər yahxi əməllərnı dawam kılıp, jenını wədisidə turıdıoğan Yaratquqıoğa amanət kılıp tapxursun»** — «wədisida turıdıoğan Yaratquqi» degən ibarə intayın əhmiyyətlik. «Qoxumqə söz»imızdə unıng üstidə azraq tohtilimiz.

□ **5:1 «Məsihning azab-oqubətlirining guwahqisi, namayan kılınıdıoğan xan-xərəpkə nesip boloquqi wə silərgə ohxax bir aksakal süpitidə...»** — «namayan kılınıdıoğan xan-xərəp» degənlik Məsihning qayıtip kelixidə namayan bolıdıoğan xan-xərəp.

pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallıq bilən kilinglar. □ ■ ³ Hudaning padisiya oşojining öz təallukatlıriya boləşinidək bolmay, bəlki ularya ülgə bolunglar. □ ■ ⁴ Xundak kilsanglar, Bax Padiqi axkarə boləşanda, mənggü tozumas xan-xərəp tajiya erixisilər. □ ■

⁵ Əy yaxlar, qonglarəşa boysununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlarəşa nisbətən kiqik peillikni üstunglarəşa

□ **5:2 «Hudaning silərnin aranglardiki padisini obdan bekinglar»** — «Hudaning ... padisi» jamaət, əlwəttə. «**ularya yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglarəşa elinglar**» — «ularya yetəkqilik hizmitidə bolup...» — bəzi kona kəqürmilərdə «Hudaşya qarap ularya yetəkqilik hizmitidə bolup...» deyilidu. «**pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallıq bilən kilinglar**» — «pul-dunya üqün əməs» degənlik Petrusning əyni səzliri: — «haramdin boləşan pul üqün əməs» — Petrusning muxu səzlər bilən kərsətkini: «pul adəşni qəşum gunahkar kəşidu» degənlik əməs, qünki hər birimiz pulni ixlitiximiz kəşək; uning kərsətkini, xübhisizki, pulning dər wəşə adəşni gunahkar kəşix həşiri bardur. Pulning əzi əşlidə gunahning dunyada pəyda boləşanliqidin pəyda boləşan; gunah bolmisa pul bolalmaytti; xu tərəştinmu «haramdin boləşan». ■ **5:2** Ros. 20:28; 1Tim. 3:3; Tit. 1:7.

□ **5:3 «Hudaning padisiya oşojining öz təallukatlıriya boləşinidək bolmay, bəlki ularya ülgə bolunglar»** — yaki «əzigə amanət kəşinoşanlarəşa (jamaəttikilərgə, demək) əzi bəş əzi han boluwalmay, bəlki ularya ülgə bolunglar». ■ **5:3** 2Kor. 1:24; Fil. 3:17; 1Tim. 4:12; Tit. 2:7. □ **5:4**

«**Bax Padiqi kaytip axkarə boləşanda**» — Rəş Əyşə kaytip kəşgəndə. «**mənggü tozumas xan-xərəp tajiya erixisilər**» — grek «Olimpik» musabikisidə oşaliblarəşa gül-giyahşin əşülgəş taj in'am kəşinatti. Bu bir kün iqidila tozup kəşidəşan taj, əlwəttə. ■ **5:4** Yəş. 40:11; Əş. 34:23; Yəş. 10:11; 1Kor. 9:25; İbr. 13:20; 2Tim. 4:8; Yəş. 1:12; 1Pet. 1:4; 2:25.

oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlarğa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kilidu». □ ■ 6 Özünqlarni Hudaning küdrətlik qoli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, waqti-saiti kəlgəndə Huda silərnı yukiri kətüridu; □ ■ 7 Barlıq oəm-kayıuliringlarnı Uning üstigə taxlap qoyunglar. Qünki U silərnıng oeminglarnı kilidu. ■

8 Özünqlarnı hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglar bolıqan İblis huddi hərkirəwatqan xirdək, yutküdək birsini izdəp qatrap yürməktə; ■ 9 silər etikadinglarda qıng turup uningıqa qarxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki qerındaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərnıng

□ 5:5 «Öy yaxlar, qonglarğa boysununqlar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlarğa nisbətən kiqik peillikni üstünqlarğa oriwelinglar» — «qonglar» degənnıng baxqa birhil tərjimisi «aksakallar». Lekin muxu yərdə «qonglar» yaqi «yaxanıqlar»ğa toqra kelidu. «Huda təkəbburlarğa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kilidu» — «Pənd.» 3:34; «Yaq.» 4:6nımu kərüng. ■ 5:5 Pənd. 3:34; Rim. 12:10; Fil. 2:3; Yaq. 4:6. □ 5:6 «Özünqlarnı Hudaning küdrətlik qoli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, waqti-saiti kəlgəndə Huda silərnı yukiri kətüridu» — bunıng toluq mənisi bəlkim «Hudaning küdrətlik qoli üstünqlarğa tərbiyə berix üçün qüxkən bolsa, unıng astida təwən turunglar, özünqlarnı unıng astida təwən tutunglar». ■ 5:6 Ayup 22:29; Pənd. 29:23; Mat. 23:12; Luqa 14:11; Yaq. 4:10. ■ 5:7 Zəb. 55:22; Mat. 6:25; Luqa 12:22; 1Kor. 9:9; Fil. 4:6; İbr. 13:5; 1Tim. 6:8. ■ 5:8 Ayup 1:7; Luqa 22:31; 1Tes. 5:6; 1Pet. 1:13; 4:7.

tügixigüqə qidawatidu. □ ■ 10 Əmma silərni Məsih əysa arkilik Əzining mənngülük xan-xəripigə qakiroqan, pütkül mehir-xəpəkətning Igisi bolqan Huda azraqqinə wakit azab-okubət qəkkininglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turquzup, mustəhkəm wə ulqə bekitilgəndək təwrənməs kılıdu. □ ■ 11 Uningoqə *barlik* xan-xərəp wə küq-қudrət əbədil'əbəd mənsub bolqay, amin!□

Ahirki salam

12 Mən bu kışkıoqina hətni yezip, özüm sadıq kərindixim dəp bilidioqan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məqsiti, silərgə jekiləx wə silərni

□ 5:9 «**Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki kərindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərləning tügixigüqə qidawatidu**» — «pütün dunyadiki kərindaxlar» degənlik həlkim (1) Yəhudiyyə-Galiliyədə turuwatqan, öz yurtdaxliri təripidin ziyankəxlikkə uqrawatqan Yəhudiyyə kərindaxlarni; (2) «yat əllik kərindaxlar» — yat əllik butpərəslər arisida turuwatqan, ular təripidin ziyankəxlikkə uqrawatqan Yəhudiyyə əməs kərindaxlarni, yaki; (3) hər ikkisini kərsitidu. «... tügixigüqə qidawatidu» degən söz bu azab-okubətlərləning; (1) Hudaning məqsətlirigə, xundakla Əz mukəddəs bəndilirigə zərür ikənlikini wə; (2) qəklik ikənlikini kərsitidu. ■ 5:9 Əf. 4:27; Yaқ. 4:7. □ 5:10 «**Huda... Əzi silərni əsligə kəltürüp...**» — əsligə kəltürüp» yaki «qorallandurup» yaki «kamil kılıp...». «**(silərni) ... ulqə bekitilgəndək təwrənməs kılıx**» — grek tilida bir peil bilənla ipadilinidu. ■ 5:10 İbr. 10:37; 1Pet. 1:6. □ 5:11 «**Uningoqə barlik xan-xərəp wə küq-қudrət əbədil'əbəd mənsub bolqay, amin!**» — bəzi kona kəqürmilərdə pəkət «Uningoqə barlik küq-қudrət əbədil'əbəd mənsub bolqay, amin!» deyilidu.

riq̄bətəndürüx, xundakla Hudaning həkikiy mehir-xəpkitining ənə xundak ikənlikigə guwahlik berixtin ibarəttur. Bu mehir-xəpkəttə qing turunglar.□

¹³ Silər bilən billə tallanoqan Babilda turuwatqan jamaət wə oqlum Markustin silərgə salam. □

¹⁴ Bir-biringlar bilən mehrıbanlarqə səyüxüp salamlixinglar.

Silərgə, yəni Məsihdə boləqan həmminglarəqə amanlik-hatirjəmlik yar boləqay!■

□ **5:12 «Mən bu kişioqına hətni yezip, özüm sadik qerındixim dəp bilidioqan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim»** — muxu Silwanus bəlkim əslidə rosul Pawlusning həmrahi wə hizmətdixi boləqan Silwanus idi (məsilən «Ros.» 16-17-bablarni kərüng) «Silwanusning wasitisi bilən» — yəni mumkinçilik barki, uxbu hətni yezixqa Silwanus rosul Petrusqa katip boləqanidi. **«Uxbu hətni yeziximning məqsiti, silərgə jekiləx wə siləni riq̄bətəndürüx...»** — «jekiləx» wə «riq̄bətəndürüx» grek tilida bir peil bilənla ipadilinidu.

□ **5:13 «Silər bilən billə tallanoqan Babilda turuwatqan jamaət»** — bəzi tarihxunaslar «Babil» degənlikni həkikiy (Əfrat dəryasi boyidiki) Babilon (Babil) xəhirini kərsitidu, dəp qaraydu. Yənə bəzilər «Babil»ni «Rim xəhirining etiqađqılar arisidiki məhpiy nami» dəp qaraydu — xu waqittiki etiqađqılar Rim xəhirini məhpiy halda Babil (qiriklixip kətkən «bu dunya»ning simwoli) dəp atioqan boluxi mumkin. Rosul Petrusning Babil xəhridə boləqanliki toq̄risida tarihta məlumat yok wə uning Rim xəhridə turəqanliki toq̄ruluk ispat bar. **«jamaət»** — əslidiki grekqə tekistə — «turuwatqan qiz». Bu ibarə Rimdiki jamaətni kərsitixi mumkin. **«oqlum Markustin silərgə salam»** — «oqlum Markus» rosul Petrusning rohiy jəhəttiki oqli. Əməliyəttə Markus Petrusningki jiyən ukisi boluxi mumkin idi. ■ **5:14** Rim. 16:16; 1Kor. 16:20; 2Kor. 13:12; 1Tes. 5:26.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5